

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ**

Затверджую

Декан ЮФ ЗУНУ

Сергій БАНАХ

« 31 » жовтня 2022 р.

Затверджую

Перший проректор

Микола ШИНКАРЧУК

2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

**з дисципліни
«Міграційне право ЄС»**

Ступінь вищої освіти – магістр

Галузь знань – 29 Міжнародні відносини

Спеціальність – 293 Міжнародне право

Освітньо-професійна програма – «Міжнародне право»

Кафедра міжнародного права та міграційної політики

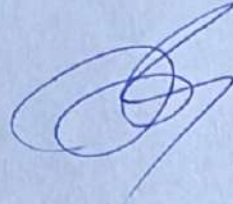
Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції	Практичні	ІРС	Тренінг	СРС	Разом	Екзамен/ Залік
Денна	I	2	30	15	5	4	66	120	залік

Тернопіль – ЗУНУ, 2022

Робочу програму склала професор кафедри міжнародного права та міграційної політики, д.ю.н., доцент Тетяна ДРАКОХРУСТ.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри міжнародного права та міграційної політики, протокол № 3 від 28.10.2022 р.

Завідувач кафедри
канд. юрид. наук, доц.

Ярина ЖУКОРСЬКА

Розглянуто та схвалено групою забезпечення спеціальності 293
Міжнародне право, протокол № 3 від 28.10.2022 р.

Голова групи забезпечення
спеціальності, канд. юрид. наук, доц.

Ярина ЖУКОРСЬКА

СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Міграційне право ЄС»

1. Опис дисципліни «Міграційне право ЄС»

Дисципліна «Міграційне право ЄС»	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 4	Галузь знань – 29 Міжнародні відносини	Статус дисципліни: вибіркова Мова навчання: українська
Кількість залікових модулів – 3	Спеціальність – 293 Міжнародне право	Рік підготовки – 1 Семестр – 2
Кількість змістових модулів – 2	Освітньо-професійна програма – «Міжнародне право»	Лекції – 30 год. Практичні заняття – 15 год.
Загальна кількість годин –120	Ступінь вищої освіти – магістр	Самостійна робота – 70 год. (у т.ч. тренінг – 4 год.) Індивідуальна робота – 5 год.
Тижневих годин – 8 год., з них аудиторних – 3 год.		Вид підсумкового контролю – залік

2. Мета і завдання дисципліни «Міграційне право ЄС».

2.1. Мета вивчення дисципліни

Метою дисципліни «Міграційне право ЄС» є надання студентам поглиблених теоретично-методологічних знань у сфері правового регулювання міграційних процесів, що відбуваються у межах зовнішніх та внутрішніх кордонів ЄС.

2.2. Завдання вивчення дисципліни. Після вивчення дисципліни «Європейське міграційне право» студенти повинні: засвоєння системи міграційного права ЄС, його джерел та принципів; організаційно-правового механізму забезпечення міграційного права ЄС; міграційних прав громадян ЄС і членів їхніх сімей; правового регулювання перетину зовнішніх і внутрішніх кордонів ЄС громадянами третіх країн; особливостей Шенгенського аспису ЄС; правових засад спільної політики притулку ЄС; актуальних проблем протидії і боротьби з незаконною міграцією в праві ЄС; правового регулювання співробітництва України та ЄС у міграційній сфері тощо.

3. Програма навчальної дисципліни «Міграційне право ЄС»

Змістовий модуль 1.

Тема 1. Сучасна міграційна ситуація в об'єднаній Європі

Міграційна політика ЄС, міграційна ситуація на континенті, друга половина минулого століття, спочатку західна і північна, потім південна і на північна. Міграційний перехід. Розвиток систем управління міграцією європейських країн на національному, а потім і регіональному рівнях.

Тема 2. Формування та розвиток спільної міграційної політики Європейського Союзу

Початкові кроки щодо вироблення спільних підходів у сфері міграції. Політичні рішення щодо формування міграційної політики ЄС. Політика притулку, правила перетину та контролю зовнішніх кордонів, імміграційна політика (умови в'їзду, пересування, проживання, возз'єднання сім'ї, працевлаштування іноземців, запобігання несанкціонованій імміграції). Шенгенські угоди, гармонізація державної візової політики.

Тема 3. Регулювання внутрішньоєвропейської міграції громадян

Європейське громадянство. Хартія основних прав Європейського Союзу. Договір про функціонування Європейського Союзу. Права вільного пересування. Інтеграційна політика. Право на проживання або постійне проживання. Вигнання з території.

Тема 4. Законодавство ЄС щодо імміграції з третіх країн

Директива про правовий статус громадян третіх країн. Директива про те, що мігранти мають право на возз'єднання сім'ї, а права осіб, які прибувають як члени їхніх сімей, гарантуються. Спрощена процедура імміграції науковців на запрошення визнаних наукових установ на термін більше трьох місяців. Порядок прийому сезонних працівників з третіх країн.

Змістовий модуль 2.

Тема 5. Охорона кордону та запобігання нелегальній міграції

Європейське агентство з управління оперативним співробітництвом на зовнішніх кордонах держав-членів Європейського Союзу. Групи швидкого прикордонного втручання. Європейська система спостереження за кордоном. Фонд зовнішніх кордонів. Шенгенська інформаційна система. Шенгенський прикордонний кодекс. Спрощення процедури його перетину для законослухняних мандрівників.

Тема 6. Надання допомоги біженцям

Директива щодо мінімальних стандартів прийому осіб, які шукають притулку. Порядок розгляду заяв заявників. Розробка єдиних підходів до оцінки підстав забезпечення охорони та стандартизації характеристик різних форм захисту. Стандарти тимчасового захисту, передбачені у разі масового припливу біженців внаслідок військових конфліктів, які потребують термінової допомоги.

Тема 7. Перспективи подальшого розвитку міграційної політики ЄС

Стокгольмська п'ятирічна програма у сфері безпеки та внутрішніх справ. Стратегічні пріоритети міграційної політики після 2020 року, питання, в тому числі зовнішньополітичні, принципи, які містить керівний документ з міграційної політики після 2020 року.

Тема 8. Розвиток міграційної політики України в контексті співпраці з ЄС

Проблеми міграції в програмних документах Україна-ЄС. Розвиток міграційної політики України під впливом євроінтеграційних процесів.

Структура залікового кредиту з дисципліни «Міграційне право ЄС» (денна форма навчання)

№ п/п	Тема	Кількість годин				
		Лекції	Практичні заняття	СРС	ІРС	Контрольні заходи
Змістовий модуль 1.						
1.	Тема 1. Сучасна міграційна ситуація в об'єднаній Європі	4	2	10	1	Поточне опитування, кейси
2.	Тема 2. Формування та розвиток спільної міграційної політики Європейського Союзу	4	2	10	2	Поточне опитування, кейси
3.	Тема 3. Регулювання внутрішньоєвропейської міграції громадян	4	2	10	3	Поточне опитування, кейси
4.	Тема 4. Законодавство ЄС щодо імміграції з третіх	4	2	5		Поточне опитування,

	країн					кейси
5.	Тема 5. Охорона кордону та запобігання нелегальній міграції	2	2	5		Поточне опитування, кейси
Змістовий модуль 2.						
6.	Тема 6. Надання допомоги біженцям	4	2	10		Поточне опитування, кейси
7.	Тема 7. Перспективи подальшого розвитку міграційної політики ЄС	4	1	10		Поточне опитування, кейси
8.	Тема 8. Розвиток міграційної політики України в контексті співпраці з ЄС	4	2	10		Поточне опитування, кейси
Всього		30	15	70	5	

5. ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 1.

Тема 1. Сучасна міграційна ситуація в об'єднаній Європі

Мета: дослідити питання поняття міграційної політики

Питання для обговорення:

1. Міграційна політика. Класифікація міграцій.
2. Міграційна політика як частина соціальної політики держави. Ефективність міграційної політики.
3. Формування та розвиток міграційної політики в економічно розвинених країнах в історичній ретроспективі.
4. Моделі міграційної політики: плюралістична, класова, реалістична.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 2.

Тема 2. Формування та розвиток спільної міграційної політики Європейського Союзу

Мета: дослідити сутність поняття міграції.

Питання для обговорення:

1. Історико-правові засади становлення та розвитку міграційного права ЄС.
2. Встановлення і розвиток співробітництва між державами-членами у міграційній сфері з моменту створення Європейського співтовариства вугілля і сталі до набуття чинності Лісабонського договору 2007 р.
3. Основні підходи щодо сутності міграційного права ЄС.
4. Джерела міграційного права ЄС.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 3.

Тема 3. Регулювання внутрішньоєвропейської міграції громадян

Мета: дослідити суть громадянства ЄС, умови набуття, припинення.

Питання для обговорення:

1. Європейське громадянство.
2. Хартія основних прав Європейського Союзу.
3. Договір про функціонування Європейського Союзу.
4. Права вільного пересування. Інтеграційна політика.
5. Право на проживання або постійне проживання

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 4.

Тема 4. Законодавство ЄС щодо імміграції з третіх країн

Мета: дослідити умови перетину кордону ЄС.

Питання для обговорення:

1. Шенгенське право.
2. Шенгенський кодекс про кордони (Регламент 2016/399).
3. Перетин зовнішніх кордонів та умови в'їзду.
4. Прикордонний контроль на зовнішніх кордонах та умови відмови у в'їзді. Перетин внутрішніх кордонів

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 5.

Тема 5. Охорона кордону та запобігання нелегальній міграції

Мета: дослідити особливості міграційних прав громадян ЄС

Питання для обговорення:

1. Європейське агентство з управління оперативним співробітництвом на зовнішніх кордонах держав-членів Європейського Союзу.
2. Групи швидкого прикордонного втручання.
3. Європейська система спостереження за кордоном.
4. Фонд зовнішніх кордонів.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 6.

Тема 6. Надання допомоги біженцям

Мета: дослідити специфіку міжнародного захисту у праві ЄС.

Питання для обговорення:

1. Особи, яким надається міжнародний захист у праві ЄС.
2. Правовий статус шукачів притулку у праві ЄС (Директива 2013/33/EU).
3. Правовий статус біженців у праві ЄС (Директива 2011/95/EU).
4. Правовий статус осіб, яким надано додатковий захист, у праві ЄС (Директива 2011/95/EU).
5. Правовий статус осіб, яким надається тимчасовий захист, у праві ЄС (Директива 2001/55/EC).

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 7.

Тема 7. Перспективи подальшого розвитку міграційної політики ЄС

Мета: дослідити особливості європейської міграційної кризи та її вплив на сьогодення

Питання для обговорення:

1. Причини масової міграції. Внутрішні проблеми в країнах витоку мігрантів.
2. Зовнішні проблеми. Проблеми ЄС.
3. Маршрути переміщення мігрантів та їх контролювання.
4. Ситуація за країнами: Австрія, Болгарія, Ватикан, Греція, Італія, Македонія, Німеччина, Румунія, Сербія, Словенія, Туреччина, Угорщина, Україна, Фінляндія, Франція, Хорватія, Чехія та Словаччина, Швеція.
5. Міграційна криза в ЄС: статистика та аналіз політики.

6. Комплексне практичне індивідуальне завдання

Комплексне практичне індивідуальне завдання (КПЗ) — форма організації навчання, яка має на меті поглиблення, узагальнення та закріплення знань, які студенти отримують у процесі навчання, а також застосування цих знань на практиці. КПЗ виконують студенти самостійно під керівництвом викладачів, це завершена теоретична або практична робота в межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих у процесі лекційних, практичних занять.

Види КПЗ з навчальної дисципліни «Міграційне право ЄС»:

- підготовка наукової статті або тез наукової доповіді до друку;
- участь у інтернет-конференціях;
- участь у студентських олімпіадах;
- написання есе, виконання творчих завдань;

- участь у командному проєкті.

Вид КПЗ погоджується з кожним студентом окремо.
Теми КПЗ погоджуються також індивідуально.

7. Самостійна робота з навчальної дисципліни «Міграційне право ЄС»

Самостійна робота, як одна із форм засвоєння навчального матеріалу у вільний від обов'язкових занять час і без участі викладача, передбачає особистісно-орієнтовану організацію самоосвіти студента. Організація самостійної роботи вимагає особливої уваги, тому що частина питань кожної теми виноситься на самостійне опрацювання студентами, а матеріал, передбачений для засвоєння під час самостійної роботи, виноситься на екзамен. Самостійна робота забезпечується необхідними навчально-методичними засобами (у тому числі конспектами лекцій, навчально-методичними розробками для самостійного вивчення дисципліни, періодичними виданнями). Студенти мають можливість самостійно опрацювати навчальний матеріал у бібліотеці, навчальних кабінетах і комп'ютерних класах з використанням мережі Інтернет, а також у домашніх умовах (при отриманні відповідного пакету навчально-методичної літератури).

п/п	Тематика
1	Тема 1. Міграційна політика та правові основи регулювання міграційних процесів.
2	Тема 2. Загальні засади міграційного права ЄС
3	Тема 3. Організаційно-правовий механізм забезпечення міграційного права ЄС.
4	Тема 4. Особливості перетин зовнішніх кордонів та умови в'їзду-виїзду.
5	Тема 5. Міграційні права окремих категорій осіб
6	Тема 6. Міжнародний захист у праві ЄС.
7	Тема 7. Європейська міграційна криза.
8	Тема 8. Міжнародне співробітництво у сфері міграції за участі ЄС та його держав-членів.

8. Тренінг з дисципліни

Тренінг з дисципліни «Міграційне право ЄС»

Тематика тренінгу

1. Права біженців та шукачів притулку.
2. Права вільного пересування та вибору місця проживання в ЄС.

Порядок проведення тренінгу

1. Ознайомитися з передумовами підготовкою до захисту прав біженців чи шукачів притулку.
2. Проаналізувати особливості європейського законодавства та судову практику.
3. Представити результати аналізу у вигляді командного проєкту (наприклад, гра-симуляція або модельоване судове засідання).

9. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

В процесі вивчення дисципліни «Міграційне право ЄС» використовуються засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання: поточне опитування; залікове модульне опитування; командні проєкти; аналітичні звіти, реферати, есе; презентації результатів

виконаних завдань і досліджень; ректорська контрольна робота. Підсумковою формою контролю є екзамен. При вивченні навчальної дисципліни «Міграційне право ЄС» використовуються наступні методи навчання: лекції, семінарські заняття, індивідуальні заняття, виконання наукових робіт під керівництвом викладача.

10. Критерії, форми поточного та підсумкового контролю

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Міграційне право ЄС» визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Для заліку:

Заліковий модуль 1	Заліковий модуль 2	Заліковий модуль 3
30	40	30
Усне опитування під час занять (1-4 теми) – 10 балів за тему – макс. 40 балів Модульна контрольна робота – макс. 60 балів	Усне опитування під час занять (5-8 теми) – 10 балів за тему – макс. 40 балів Модульна контрольна робота – макс. 60 балів	Підготовка КПЗ – макс. 40 балів. Захист КПЗ – макс. 40 балів Участь у тренінгах – макс. 20 балів

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Міграційне право ЄС» визначається за шкалою оцінювання:

Шкала оцінювання:

За шкалою університету	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90-100	відмінно	A (відмінно)
85-89	добре	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
65-74	задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35-59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

11. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

№	Найменування	Номер заняття
1.	Фліпчарт	1-8
2.	Ноутбук	1-8
3.	Проектор	1-8
4.	Пакет презентаційних матеріалів	1-8

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Мушак Н. Правові засади функціонування Шенгенського простору: монографія. Одеса : Фенікс, 2017. 442 с. Основи права Європейського Союзу : підручник / [Л. І. Адашис, Т. М. Анакіна, С. М. Вихрист та ін.] ; за заг. ред. Т. Л. Сироїд ; Харків. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна. 2-ге вид., перероб. і допов. Харків : Право, 2020. 590 с.

2. Право Європейського Союзу : норм. матеріали / упоряд. : І. В. Яковюк, Т. М. Анакіна, Т. В. Комарова, О. Я. Трагнюк. Харків : Право, 2019. 500 с.

3. Право Європейського Союзу: Підручн. / За ред. Р. А. Петрова. К.: Істина, 2019. 392 с.

4. Право Європейського Союзу: основи теорії : підручник / [Т. М. Анакіна, Т. В. Комарова, О. Я. Трагнюк, І. В. Яковюк та ін.]; за ред. І. В. Яковюка. Харків : Право, 2019. 360 с.
5. Чуєнко В. І. Праве регулювання статусу біженців в Європейському Союзі: сучасний стан і перспективи розвитку: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.11. Х., 2018. 235 с.
6. Комарова Т.В. Суд Європейського Союзу: розвиток судової системи та практики тлумачення права ЄС: монографія. Харків: Право, 2018. 528 с. Миграционное право Европейского Союза : учебник / под ред. А. С. Четверикова. Москва : Проспект, 2018. 368 с.
7. Поглиблення відносин між ЄС та Україною: Що, чому і як? / за ред. М. Емерсона, В. Мовчан. Вид. 2-е. Брюссель (CEPS), Київ (Ін-т економічних досліджень і політичних консультацій), 2018. 288 с.
8. Договір про Європейський Союз від 07.02.1992. URL: https://europa.eu/europeanunion/sites/europaeu/files/docs/body/treaty_on_european_union_en.pdf.
9. Договір про функціонування ЄС від 25.03.1957. URL: <https://eurlex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:12016E/TXT>.
10. Амстердамський договір від 02.10.1997. URL: https://europa.eu/europeanunion/sites/europaeu/files/docs/body/treaty_of_amsterdam_en.pdf.
11. Директива 2003/109/ЄС про статус громадян третіх країн, що проживають на постійній основі в ЄС від 25.11.2003. Офіційний вісник. L 16, 23.1.2004. С. 44–53.
12. Директива 2004/38/ЄС про право громадян Союзу і членів їхніх родин вільно пересуватися та проживати в межах територій держав-членів від 29.04.2004. Офіційний вісник. L 158, 30.4.2004, р. 77–123.
13. Директива 2008/115/ЄС про спільні стандарти та процедури у державах-членах щодо повернення громадян третіх країн, що перебувають на незаконних підставах, від 16.12.2008. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/?uri=celex%3A32008L0115>
14. Директива 2009/52/ЄС, що запроваджує мінімальні стандарти щодо санкцій та заходів проти працедавців громадян третіх країн, що незаконно перебувають, від 18.06.2009. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legalcontent/EN/ALL/?uri=CELEX%3A32009L0052>
15. Директива 2011/36 про попередження та боротьбу з торгівлею людьми та захист її жертв від 05.04.2011. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legalcontent/en/TXT/?uri=CELEX%3A32011L0036>
16. Директива 2011/95/EU про стандарти для кваліфікації громадян третіх країн або осіб без громадянства як осіб, які потребують міжнародного захисту, уніфікованого статусу біженців та осіб, що потребують додаткового захисту та про зміст наданого захисту від 13.12.2011. Офіційний вісник. L 337, 20.12.2011. С. 9–26.
17. Директива 2011/98 про єдину процедуру звернення за єдиним дозволом для громадян третіх країн на проживання та роботу на території держав-членів і про єдиний перелік прав працівників третіх держав, що проживають в державах-членах на законних підставах від 13.12.2011. Офіційний вісник. L 343, 23.12.2011. С. 1–9.
18. Директива 2012/29/EU, що запроваджує мінімальні стандарти прав, підтримку та захист жертв злочинів від 25.10.2012. URL: <https://eurlex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX%3A32012L0029>
19. Директива 2013/32/EU про загальні процедури надання та позбавлення міжнародного захисту від 26.06.2013. Офіційний вісник. L 180, 29.6.2013. С. 60–95.
20. Директива 2013/33/EU про стандарти прийому шукачів міжнародного захисту від 26.06.2013. Офіційний вісник. L 180, 29.6.2013. С. 96–116.
21. Конвенція, що імплементує Шенгенську угоду між урядами країн Союзу Бенілюкс, ФРН та Французької Республіки про поступове скасування перевірок на спільних кордонах від 19.06.1990. Офіційний вісник. 2000. L. 239. С. 19–62.
22. Лісабонський договір від 13.12.2007. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/?uri=OJ:C:2007:306:TOC>. Ніццький договір від 26.02.2001. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/?uri=CELEX:12001C/TXT>.
23. План дій з лібералізації візового режиму для України від 22.11.2010 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_001

Інтернет джерела:

<http://europa.eu> — Офіційна сторінка Європейського Союзу

<http://www.eurotreaties.com/eurotexts.html> тексти установчих договорів Європейського Союзу

www.minjust.gov.ua/file/23491 — Консолідовані версії Лісабонського договору (українською мовою)

<http://www.europarl.europa.eu> — офіційна сторінка Європейського Парламенту

<http://ec.europa.eu> — офіційна сторінка Європейської Комісії

https://ec.europa.eu/home-affairs/index_en — «Міграція та внутрішні справи», Офіційний портал Європейської Комісії

<http://www.consilium.europa.eu> — офіційна сторінка Ради Європейського Союзу

<http://www.curia.europa.eu> — офіційна сторінка Суду Справедливості Європейського Союзу